

Anmeldelse: I SVAMPENES RIGE

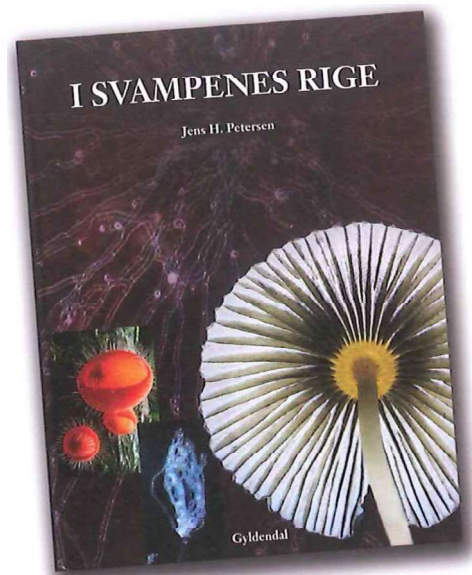
Bog anmeldelse:

Jens H. Petersen 2013: I Svampenes Rige. Gyldendal, 268 sider, stort format, 299,95 kr.

Dette er en billedbog! Det er med fare for at blive misforstået fra starten, at jeg bruger dette ord. Der er bestemt ikke tale om en pixibog, der taler ned til læseren. Men det er en fascinationsbog, der bruger den umiddelbare visuelle appeal, som svampene besidder gennem deres mageløse variation i farver og faconer. Dette er bogen, jeg ville ønske havde eksisteret, da jeg begyndte at studere biologi i 1980'erne. Jeg blev som ung student undervist efter den sådan set udmærkede lille bog

"Introduktion til svampe", hvori svampenes formrigdom og facinerende livscyklus blev gennemgået med i tekst (sat med kedelig *courier*) og nogle spredte gnidrede stregtegninger, og sidenhen efter Websters noget mere voluminøse "Introduction to Fungi" med endnu flere ord. Når disse bøger trods alt fungerede, så var det fordi bøgerne i undervisningen blev ledsaget af levende materiale.

Det er ikke kun moderne kamera- og tryketechnik, der har muliggjort det kvantespring, som Jens H. Petersens bøger (ikke kun den her anmeldte) om svampe repræsenterer. Det er heller ikke kun en fotografs ekvilibriste. Det er først og fremmest forfatteren og fotografens enestående gode øje for, hvor godt billeder kan formidle et budskab, selv når det handler om så let oversete fænomener som fx frugtlegerer af svampe på visne urtestængler - vinterstandere fra i fjor. Den slags svampe er der (også) billeder af i bogen. Og det fungerer! Når først disse små kræ bliver forstørret - for det ukyndige og blotte øje ikke andet end små sorte bussemænd på en kedelig gråvisnenbrun baggrund -, så træder formrigdommen frem i al sin glans. Jeg vil mindes, at forfatteren allerede for

mange år siden skrev en artikel i tidskriftet Svampe, om hvordan man selv for en billig penge - og et stykke paprør af den slags man fragtede plakater i dengang - kunne fremstille "udstyr" til makrofotografering af disse små størrelser. Og hans billeder var allerede den-

gang fremragende. Jeg mistænker, at udstyret er blevet moderniseret i mellemtiden og billederne garanteret endnu bedre.

Hvert eneste opslag i bogen består af mindst 90 % billeder og højst 10 % tekst. Det er virkelig billederne, der fortæller historien. Og hvilke billeder! Der er billeder i alle grader af forstørrelse fra gengivelse i omtrent naturlig størrelse og til flere hundrede ganges zoom. Og historien der fortælles – ja, den er egentlig ganske klassisk. Der er nogle indledende afsnit, som introducerer den basale morfologiske terminologi (sporer, hyfer, frugtlegemtyper osv), svampenes slægtskab, deres grundlæggende livscyklus samt slægtskabsforholdene mellem de overordnede svampegrupper. Derefter følger, hvad jeg vil kalde bogens hoveddel – ét kapitel om hver af 20 grupper af Sæksvampe og Basidiesvampe. Undervejs introduceres man til nye, mere detaljerede, morfologiske og biologiske fæno-

mener og ord, lige når der er brug for dem. Fx får man at vide, hvad "amyloide sporer" er for noget, og "operkulate asci"; og bægersvampeens sporefrigivelse ved "puffing". Og alt er forklaret og illustreret på bedste vis, med et minimum af ord og lige tilpas med fotos. Efter den systematiske del følger otte kapitler om svampes økologi, altså deres samspil med andre organismer i økosystemerne. Vi hører om - og ser - vednedbrydende svampe, gødningssvampe, hekseringe, mykorrhiza, lav, parasitisme o.s.v. Endelig er der en halv snes opslag med svampe på deres voksesteder tværs over Jorden, fra arktisk tundra til ørken og tropisk regnskov. Til allersidst er der nogle opslag, der under overskriften "Derfor svampe ..." sætter billeder på andre vinkler af svampefascinationen, fx svampegastronomi, svampe i kunsten, samt et opslag med diverse af forfatterens mykolog-kolleger der klovner løssluppet med svampefrugtlegemer.

Der er intet ved bogen, der egentlig skuffer. Skal jeg på nogen måde forsøge at være kritisk, så må det være gennem en konstatering af at – hvor enestående godt fotos end formidler svampe, så er der ét fascinerende aspekt ved svampene, som ikke kan komme til sin ret. Og det er svampenes lugt. Aromaen af kantarel, stanken af stinksvamp, lugtene af hvidløg, skaldyr, gas, agurk/spegesild og damplokomotiv som udsendes af henholdsvis stor løghat, hummerskorhat, sæberidderhat, agurkehat og lokomotivslørhat, eller den helt ubeskriveligt vamble lugt af tidselrust med spermogonie-dråber. Der er stadig plads til formidling af svampe gennem brug af, nåh ja, svampe – altså levende materiale. Og hurra for det. Mens jeg venter på en ny svampesæsons syns-, duft- og smagsindtryk, vil jeg nyde at blade gennem Jens H. Petersens bjergtagende svampefotosafaribog.

Af Hans Henrik Bruun Biologisk Institut, KU

